

Sygn. akt III AUa 848/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Maria Gleixner-Dyk (spr.)

Sędziowie: SA Ewa Jankowska

SO del. Renata Szelhaus

Protokolant: sekr. sądowy Anna Kapanowska

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2013 r. w Warszawie

sprawy M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o wypłatę emerytury

na skutek apelacji M. K.

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 7 lutego 2012 r. sygn. akt VII U 1469/11

oddala apelację.

/-/ M. G. - D.

/-/ E. J.

/-/ R. S.

Sygn. akt III AUa 848/12

UZASADNIENIE

M. K. w odwołaniu od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 13 października 2011 roku wstrzymującej wypłatę emerytury domagał się dalszej wypłaty tego świadczenia.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie wskazując, iż wydając tę decyzję zastosował przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie – VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 7 lutego 2012 roku oddalił odwołanie.

Z ustaleń Sądu wynika co następuje:

Ubezpieczony M. K. (urodzony (...)), w dniu 28 listopada 2008 roku złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wniosek o emeryturę. We wniosku i kwestionariuszu wskazał, że pozostaje nadal w stosunku pracy w Polskim Komitecie (...)(...). Decyzją z dnia 10 grudnia 2008 roku organ rentowy przyznał mu prawo do emerytury od dnia 1 listopada 2008r.

Ubezpieczony składał do organu rentowego zaświadczenia o wysokości uzyskanego przychodu w okresie pobierania emerytury.

Decyzją z dnia 13 października 2011 roku Zakład wstrzymał od dnia 1 października 2011 roku wypłatę emerytury M. K. z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia. Równocześnie poinformował ubezpieczonego, że w celu podjęcia wypłaty emerytury należy przedłożyć świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy z każdym pracodawcą, na rzecz którego praca ta była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Od tej decyzji ubezpieczony złożył odwołanie do Sądu, które nie jest uzasadnione.

Sąd Okręgowy podał, iż kwestią niesporną było to, że odwołujący się pozostaje nadal w zatrudnieniu, w którym pozostawał na dzień nabycia prawa do emerytury. Do chwili obecnej stosunku pracy nie uległ rozwiązaniu a więc ZUS działając jedynie w obrębie obowiązujących go przepisów prawa dokonał właściwej oceny sytuacji prawnej ubezpieczonego.

Zgodnie bowiem z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 ze zmianami), wskazuje Sąd, prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Przepis ten obowiązuje od 1 października 2011 roku (art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw - Dz. U. z 2010r., Nr 257, poz. 1726) i ma zastosowanie do emerytur przyznanych przed 1 stycznia 2011 roku a więc i do sytuacji M. K.. Wnioskodawca bowiem nie rozwiązał stosunku pracy z pracodawcą, u którego był zatrudniony przed nabyciem prawa do emerytury. Organ rentowy zatem prawidłowo zastosował wskazany przepis i na jego podstawie zawiesił prawo do emerytury ubezpieczonego.

Z tych względów Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku na podstawie art.477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelacje od tego wyroku złożył M. K. zaskarżając go w całości i wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji a w wypadku niekorzystnego dla niego wyroku o zwrócenie się do Sąd Najwyższego ze stosownym pytaniem prawnym.

W uzasadnieniu apelacji wskazał m. in. na to, że nie mógł z pracy zwolnić się nawet na jeden dzień, gdyż ponownie mógłby być zatrudniony jedynie w trybie konkursu, co pracownikowi w jego wieku nie daje żadnej szansy mimo posiadanego doświadczenia zawodowego, a ponadto jego zdaniem nie można starszym ludziom tak drastycznie obniżyć dochodów, szczególnie gdy zwiększyli swą aktywność zawodową ufając prawu i decyzjom władzy państwowej. Nadto nie można oddzielać pojęcia prawa do emerytury od jej podstawowej cechy, jaką jest realizacja. Nie można tego czynić wobec osób, które w zgodzie z przepisami nabyły już to prawo. Jego zdaniem Sąd Okręgowy rozpoznając jego odwołanie nie wziął pod uwagę zasady Konstytucyjnej tzw. zasady praw nabytych, orzecznictwa i doktryny w tym zakresie a zastosowany przepis jest niezgodny z zasadami zawartymi w Europejskiej Karcie Społecznej i Wspólnotowej Karcie Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników oraz z art. 1 protokołu Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył co następują:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

M. K. wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury złożył w dniu 28 listopada 2008 r. i prawo do tego świadczenia organ rentowy ustalił mu, decyzją z dnia 10 grudnia 2008r., od dnia 1 listopada 2008r. (Wnioskodawca udowodnił ponad 35 letni okres składkowy i nieskładkowy a wiek emerytalny 65 lat ukończył w dniu 3 grudnia 2008r. a zatem

świadczenie to – emerytura opatrzona symbolem (...), została przyznana na podstawie obowiązującego wówczas art. 29 ust. 1 pkt 2) ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Dz. U. z 2009r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.). Wyplata świadczenia została zawieszona gdyż kontynuował zatrudnienie u tego samego pracodawcy u którego pracował przed złożeniem wniosku o emeryturę. Stosownie bowiem do obowiązującego wówczas przepisu art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – „Prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego”.

Ten zacytowany wyżej przepis był poddany kontroli przez Trybunał Konstytucyjny, który w wyroku z dnia 7 lutego 2006r., w sprawie SK 45/04 (OTK-A 2006/2/15, Dz.U.2006/25/192) uznał, że „Art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 199 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004r. Nr 39, poz. 353, ze zm.) jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 i art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 30, art. 65 ust. 1, art. 70 ust. 5 i art. 73 Konstytucji”.

Dlatego też w okresie obowiązywania tego przepisu, prawo do wypłaty (realizacji) emerytury było ściśle związane z uprzednim rozwiązaniem stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego (których) emeryt wykonywał pracę przed dniem nabycia prawa do emerytury, przy czym nie budziło wątpliwości, że po rozwiązaniu stosunku pracy mogło dojść do zawarcia nowej umowy i kontynuowania zatrudnienia. Tak orzekł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 marca 2011r. (II UK 299/10, LEX 817535) formułując tezę - „Art. 103 ust. 2a ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS wiąże prawo do wypłaty (realizacji) emerytury z uprzednim rozwiązaniem stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego emeryt wykonywał pracę przed dniem nabycia prawa do emerytury, przy czym nie budzi wątpliwości, że po rozwiązaniu stosunku pracy może dojść do zawarcia nowej umowy i kontynuowania zatrudnienia”.

Po przyznaniu skarżącemu prawa do emerytury świadczenie to było przeliczone w związku z doliczeniem nowych okresów składkowych, gdyż pozostawał w zatrudnieniu oraz zwiększana była podstawa wymiaru świadczenia.

W dniu 4 lutego 2009r. ubezpieczony złożył wniosek o podjęcie wypłaty emerytury a organ rentowy decyzją z dnia 10 lutego 2009 r. (k- 165 a.r.), od dnia 1 stycznia 2009r., jak podał Zakład Ubezpieczeń Społecznych od dnia wejścia w życie przepisów, podjął wypłatę emerytury dla M. K. w pełniej jej wysokości.

Podstawą podjęcia przez organ rentowy wypłaty emerytury ubezpieczonemu, była zmiana zasad zawieszalności tego rodzaju świadczeń **od dnia 8 stycznia 2009r.**, która została wprowadzona art. 37 pkt 5 lit a ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. z 2012r., nr 228, poz. 1507) i wobec tego art. 103 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych od dnia 8 stycznia 2009r. otrzymał brzmienie :

- ust. 1 „Prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 104-106”.

- ust. 2 „Przepisu ust. 1 nie stosuje się do emerytów, którzy ukończyli 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni)”.

Ponadto uchylono ust. 2a artykułu 103 (zacytowany wyżej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) dotyczący konieczności rozwiązania umów o pracę dla możliwości podjęcia wypłaty emerytury (art. 37 pkt 5 lit b).

Jednocześnie w art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008r. o emeryturach kapitałowych stwierdzono „Wypłaty emerytury, do której prawo zostało zawieszona na podstawie art. 103 ust. 2a ustawy, o której mowa w art. 37, dokonuje się na wniosek osoby zainteresowanej”. Zaś ust. 2 tego artykułu stanowił - „Zakład Ubezpieczeń Społecznych informuje osoby, mające w dniu wejścia w życie ustawy zawieszona prawo do emerytury w trybie art. 103 ust. 2a ustawy, o której mowa w art. 37, o warunkach pobierania świadczeń”.

Pobierając emeryturę wnioskodawca składał wnioski o ponowne ustalenie jej wysokości celem doliczania dodatkowych okresów składkowych wobec kontynuowania zatrudnienia oraz o ponowne ustalenie wysokości emerytury, poprzez ponowne ustalenie podstawy wymiaru z uwzględnieniem przychodu za 2008r. Organ rentowy kolejnymi decyzjami, w tym m.in. z dnia 13 maja 2009r. i z dnia 7 sierpnia 2009r. dokonał ponownego ustalenia wysokości emerytury wnioskodawcy, opatrzonej symbolem (...) w oparciu o art. 110 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), o czym świadczy zastosowanie do tego ponownego ustalenia wysokości nowej kwoty bazowej wynoszącej 2.716,71 zł. (przy pierwszym ustaleniu wysokości emerytury do jej obliczenia przyjęto kwotę bazową 2.275,35 zł.). Także kolejną decyzją z dnia 13 maja 2010r., organ rentowy, na wniosek ubezpieczonego, ustalił ponownie wysokość emerytury także na mocy art. 110 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, gdyż do obliczenia wysokości świadczenia przyjęto kwotę bazową 2.716,71 zł. Również i decyzją z dnia 13 maja 2011 r. przeliczono emeryturę, opatrzoną symbolem (...) na mocy art. 110 ustawy emerytalnej (kwota bazowa 2.822,66 zł. oraz uwzględniono przychód za 2010r.).

Następnie decyzją z dnia 13 października 2011r., którą M. K. zaskarżył do Sądu, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, od dnia 1 października 2011 r. wstrzymał wypłatę jego emerytury.

Z tym dniem, na mocy art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010r., nr 257, poz. 1726) art. 103 uzyskał brzmienie:

- ust. 1 „Prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 103a-106”.

– ust. 2 „Przepisu ust. 1 nie stosuje się do emerytów, którzy ukończyli 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni)”.

Ponadto art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. (powołanej wyżej) dodano w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych po art. 103 przepis art. 103a o treści - „Prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego”.

Przepis art. 28 tej ostatnio wymienionej ustawy stanowił zaś, że „Do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6, oraz ustawy, o której mowa w art. 18, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011r.”.

Ten przepis był więc podstawą do wstrzymania skarżącemu wypłaty emerytury.

Grupa senatorów wystąpiła do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o zbadanie zgodności: art. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726) w zakresie, w jakim z powodu uzyskiwania przez emeryta przychodu z tytułu zatrudnienia kontynuowanego po nabyciu prawa do emerytury bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą skutkuje zawieszeniem prawa do emerytury również wobec emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów, bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, z art. 2, art. 21 i art. 64 Konstytucji oraz art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. z 1995r. Nr 36, poz. 175, ze zm.).

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 listopada 2012r. Sygn. akt K 2/12 orzekł:

„Art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011r.,

bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”.

Dokonując takiej konstatacji Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu swojego wyroku wskazał, iż oceniając przedstawioną wyżej sytuację osób, które nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., z punktu widzenia zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz bezpieczeństwa prawnego obywateli, należy dojść do wniosku, że gdyby w momencie przejścia na emeryturę osoby te wiedziały, iż będą musiały przerwać zatrudnienie, aby uzyskać świadczenie emerytalne, to w chwili osiągnięcia wieku emerytalnego zrezygnowałyby ze złożenia wniosku o ustalenie prawa do emerytury i kontynuowałyby zatrudnienie. Jeżeli zaś ubezpieczony już raz te warunki skutecznie spełnił (na gruncie rozpatrywanej sprawy – osiągnął wiek emerytalny i odpowiedni staż pracy – bo taka była treść ryzyka emerytalnego dla osób, które przeszły na emeryturę od 8 stycznia 2009r. do 31 grudnia 2010r.), to niedopuszczalne jest – z punktu widzenia zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa – nakazanie mu zastosowania się do nowej treści ryzyka, czyli nakazanie mu ponownego zrealizowania już raz skutecznie zrealizowanego prawa do emerytury. Osoby, o których mowa, podjęły decyzje o przejściu na emeryturę, nie mogąc przewidzieć, że przepisy zmienią się na ich niekorzyść. W przeciwnym wypadku nie składałyby one wniosku o ustalenie prawa do świadczenia emerytalnego, bo korzystniejsze byłoby dla nich pobieranie wynagrodzenia niż dużo mniejszej emerytury, o którą wystąpiłyby po ustaniu zatrudnienia i która wówczas była wyższa niż ta wyliczona w chwili, gdy złożyły wniosek po osiągnięciu wieku emerytalnego.

Ponadto Trybunał Konstytucyjny jako skutki swojego wyroku podał, iż z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utraci moc art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Znaczy to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – **nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009r. do 31 grudnia 2010r.** Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011r.

Ponadto Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że rozpatrywana sprawa nie dotyczyła istoty rozwiązania zawartego w art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Trybunał nie badał konstytucyjności obowiązku uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą jako warunku realizacji nabytego prawa do emerytury, lecz zastosowanie nowej treści ryzyka emerytalnego na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010r. do osób, które w momencie jej wejścia w życie miały już ustalone i zrealizowane prawo do emerytury.

Skarżący, co już wyżej ustalił Sąd Apelacyjny, nabył prawo do emerytury w 2007r. a więc wówczas gdy istniał w obrocie prawnym przepis art. 103 ust. 2a warunkujący realizację nabytego prawa do emerytury od rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywała ją bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego, a zatem **nie w okresie od 8 stycznia 2009r. do 31 grudnia 2010r.** i wobec tego nie ma dalszego prawa do wypłaty emerytury gdyż wyrok Trybunału Konstytucyjnego jego nie dotyczy. Przy czym zauważyć trzeba, że z mocy art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają mocy powszechnie obowiązującą i są ostateczne a zatem organy administracyjne i sądy obowiązane są je stosować. Nie mogą też oceniać zgodności wprowadzonych norm z prawem międzynarodowym gdyż do tego ma uprawnienia Trybunał Konstytucyjny.

Na marginesie Sąd Apelacyjny stwierdza, że podjęcie przez organ rentowy od dnia 22 grudnia 2012r. wypłaty emerytury dla ubezpieczonego nie ma dla zasadności zaskarżonej decyzji żadnego znaczenia.

Reasumując: wyrok Sądu Okręgowego jak i poprzedzająca go decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odpowiadają prawu gdyż słusznie dokonano wstrzymania skarżącemu wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011r. w oparciu o art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726).

Z tych względów Sąd Apelacyjny w Warszawie na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w wyroku.

Sędziowie:PRZEWODNICZĄCY

E. J. G. - D.

R. S.

Nabycie przez ubezpieczonego prawa do emerytury w okresie obowiązywania przepisu art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) warunkujący realizację nabytego prawa do emerytury od rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał ją bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego, a zatem **nie w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. powoduje, że wyrok** Trybunału Konstytucyjnego z z dnia 13 listopada 2012 r. Sygn. akt K 2/12 jego nie dotyczy.